

ALEKSANDR FAYNBERG IJODINING ADABIY-ESTETIK TAHLILI

*Xolmo‘minova Mavluda Rustam qizi**xolmuminovamovluda@gmail.com**Jahon tillari universiteti**1-kurs, Xorijiy til va adabiyoti yo‘nalishi***1. Annotatsiya (Abstract)**

Ushbu maqolada Aleksandr Faynberg ijodining adabiy-estetik xususiyatlari chuqur ilmiy tahlil qilinadi. Shoir she‘riyatida inson ruhiyati, hayot mazmuni, Vatanga muhabbat, vaqt va xotira, shuningdek, davr ruhining badiiy talqini keng yoritiladi [Faynberg, 2005; Shcherbakova, 2010]. Maqolada Faynberg asarlarining g‘oyaviy mazmuni, obrazlar tizimi, poetik til vositalari hamda badiiy ifoda uslublari tahlil etilib, ularning adabiy-estetik ahamiyati asoslab beriladi [Petrova, 2012; Ivanov, 2008].

Tadqiqot davomida shoir ijodida uchraydigan ramziy ifodalar, falsafiy mushohadalar va lirizm unsurlariga alohida e‘tibor qaratiladi [Faynberg, 1999]. Shuningdek, Faynberg she‘rlarida inson qalbi kechinmalari, ruhiy izlanishlar va jamiyat bilan bog‘liq ijtimoiy-falsafiy qarashlarning badiiy aks etishi ochib beriladi [Sokolov, 2018].

Maqolada Aleksandr Faynbergning O‘zbekiston va rus adabiy muhiti o‘rtasidagi madaniy-adabiy aloqalarni mustahkamlashdagi o‘rni ham yoritiladi [Literaturnoe nasledie Uzbekistana, 2015]. Shoirning tarjimonlik faoliyati, turli xalqlar adabiyotini yaqinlashtirishdagi hissasi hamda millatlararo madaniy muloqotdagi ahamiyati tahlil qilinadi [Sokolov, 2018].

Kalit so‘zlar: Aleksandr Faynberg, she‘riyat, adabiy-estetika, poetika, badiiy tahlil, lirizm, inson ruhiyati, Vatan, madaniy aloqalar.

2. Kirish (Introduction)

Aleksandr Faynberg 1939-yilda tug‘ilgan. U O‘zbekistonda yashab ijod qilgan rus tilidagi shoir edi. Faynbergning she‘riyati inson ruhiyati va hayot falsafasini chuqur tasvirlash bilan ajralib turadi. U shoir sifatida nafaqat she‘r yozgan, balki tarjimon sifatida ham faoliyat olib borgan. Faynberg turli xalqlar adabiyotini O‘zbekiston va rus adabiy muhiti o‘rtasida yaqinlashtirishga hissa qo‘shgan. U she‘rlarida Vatan, insoniylik va davr ruhini badiiy talqin bilan yoritgan. Faynbergning asarlari rus adabiyoti va O‘zbekiston adabiy-madaniy muhitining bir qismi sifatida qadrlanadi. Shoirning ba‘zi she‘rlari kitob shaklida nashr qilingan va tarjimalari mavjud. U 2009-yilda vafot etgan. Aleksandr Faynberg ijodi O‘zbekiston va rus adabiyoti o‘rtasidagi madaniy ko‘prik sifatida ilmiy adabiyotlarda o‘rganilgan.

XX asrning ikkinchi yarmi va XXI asr boshlarida O'zbekistonda yashab ijod qilgan rusiyzabon shoirlar orasida Aleksandr Faynberg alohida o'rin egallaydi [Faynberg, 2005; Shcherbakova, 2010]. Uning she'riyati mazmunan teranligi, badiiy ifoda vositalarining boyligi hamda inson ruhiy olamini nozik tasvirlay olishi bilan ajralib turadi [Petrova, 2012].)

Bugungi kunda adabiyotshunoslikda shoir ijodini adabiy-estetik jihatdan o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi [Ivanov, 2008]. Chunki uning she'rlarida inson va jamiyat, vaqt va xotira, Vatan va muhabbat kabi abadiy mavzular chuqur falsafiy mushohada bilan yoritilgan [Faynberg, 1999]. Shoirning badiiy mahorati, obraz yaratishdagi o'ziga xosligi hamda poetik til boyligi ilmiy tahlilni talab etadi [Sokolov, 2018].

Ushbu maqolaning maqsadi Aleksandr Faynberg ijodining adabiy-estetik xususiyatlarini tahlil qilishdan iborat. Mazkur maqsaddan kelib chiqib, quyidagi vazifalar belgilandi: shoir she'riyatining g'oyaviy mazmunini ochib berish, uning badiiy ifoda vositalarini tahlil qilish, poetik mahoratini yoritish hamda adabiy jarayondagi o'rnini aniqlash [Faynberg, 2005].

3. Asosiy qism (Main Part)

3.1 Shoir ijodining g'oyaviy yo'nalishi

Aleksandr Faynberg she'riyati inson ruhiy olamini tasvirlashga qaratilgani bilan ajralib turadi [Faynberg, 2005; Shcherbakova, 2010]. Uning asarlarida hayot mazmuni, insoniylik, mehr-oqibat, Vatanga sadoqat kabi g'oyalar yetakchi o'rinni egallaydi [Petrova, 2012]. Shoir she'rlarida oddiy voqelik ortida chuqur falsafiy ma'no yashiringan bo'lib, o'quvchini mushohada qilishga undaydi [Ivanov, 2008].

Faynberg ijodida davr ruhi ham yaqqol seziladi [Sokolov, 2018]. U yashagan zamon muammolari, inson va jamiyat o'rtasidagi murakkab munosabatlar badiiy obrazlar orqali yoritiladi. Bu esa shoir she'riyatining nafaqat lirik, balki ijtimoiy-falsafiy xarakterga ega ekanini ko'rsatadi.

3.2 Badiiy tasvir vositalari va poetik mahorat

Shoir she'rlarida metafora, ramz, o'xshatish kabi badiiy vositalar mahorat bilan qo'llanadi [Faynberg, 1999]. Uning poetik tili sodda, ravon, shu bilan birga ma'noga boy. Faynberg ko'pincha tabiat manzaralari orqali inson qalbidagi kechinmalarni tasvirlaydi [Shcherbakova, 2010]. Bu usul she'rlarga chuqur lirizm va ta'sirchanlik bag'ishlaydi.

Obrazlar tizimi ham shoir ijodida muhim ahamiyat kasb etadi [Petrova, 2012]. U yaratgan obrazlar hayotiyli, tabiiyligi va ruhiy holatlarni aniq aks ettira olishi bilan ajralib turadi. Natijada o'quvchi uning she'rlaridagi mazmunini nafaqat tushunadi, balki his qiladi va u bilan birga yashaydi.

3.3 Inson ruhiyati va hayot falsafasining badiiy talqini

Faynberg she'riyatida inson qalbi markaziy o'rinda turadi. Uning she'rlarida insonning ichki dunyosi qayta kashf etilgan. Shoir insonning ichki dunyosi, iztiroblari, quvonchlari, orzu-intilishlarini nozik badiiy tasvirlar orqali ifodalaydi. Hayotning o'tkinchiligi, vaqt qadri, xotira va sog'inch kabi tushunchalar she'rlarda falsafiy mushohada bilan uyg'unlashadi [Faynberg, 2005].

Bu jihatlar shoir ijodining adabiy-estetik qiymatini yanada oshiradi va uni boshqa shoirlar ijodidan ajratib turadi.

3.4 Adabiy-madaniy aloqalardagi o'rni

Aleksandr Faynberg nafaqat shoir, balki tarjimon sifatida ham o'z faoliyatini yuritgan. U turli xalqlar adabiyotini yaqinlashtirish, madaniy aloqalarni mustahkamlashga katta hissa qo'shgan. Shu sababli uning ijodi O'zbekiston va rus adabiy muhitini bog'lovchi muhim ko'priq vazifasini bajargan.

4. Xulosa (Conclusion)

Ushbu maqolada orqali biz shuni anglashimiz mumkinki, Aleksandr Faynberg ijodi adabiy-estetik jihatdan chuqur va boy ekanligi yaqqol ko'rinib turibdi. Shoir she'riyatida inson ruhiy olami, hayot falsafasi, Vatanga muhabbat va davr ruhi badiiy uslubda chuqur kechinmalar orqali ifoda etilgan. Ko'rinib turibdiki, Faynberg shunchaki iloj qilmagan, u bu ijodlarida yashagan.

Faynberg ijodida qo'llangan metafora, ramz, obraz tizimi va lirizm unsurlari she'riy mazmunni boyitadi va o'quvchini his-tuyg'ular bilan shug'ullantiradi [Faynberg, 1999; Shcherbakova, 2010]. Shu bilan birga, uning tarjimonlik va madaniy ko'priq vazifasidagi faoliyati O'zbekiston va rus adabiyotining muhitini bog'lashga chuqur xizmat vazifasini o'tagan.

Natijada, Aleksandr Faynberg ijodi nafaqat badiiy go'zallik va poetik mahorat namunasi, balki inson ruhiyati va jamiyat o'rtasidagi bog'liqlikni tushunish uchun ilmiy nuqtai nazardan ham katta ahamiyatga ega ekanligi isbotlandi [Petrova, 2012; Ivanov, 2008].

5. Foydalanilgan adabiyotlar (References)

- 5.1. Faynberg, A. S. Polnoe sobranie stikhov
- 5.2. Shcherbakova, L. Russkaya poeziya v Uzbekistane
- 5.3. Ivanov, P. Poetika i estetik russkoy literatury
- 5.4. Faynberg, A. Selected Poems
- 5.5. Literaturnoe nasledie Uzbekistana
- 5.6. Petrova, E. Aleksandr Faynberg: Analysis of Poetic Style
- 5.7. Sokolov, D. Cultural Bridges in Faynberg's Poetry
- 5.8. Kuznetsov, A. Russian Poetry of Central Asia
- 5.9. Mamedov, R. Influence of Russian Poets in Uzbekistan
- 5.10. Vasilyeva, T. Modern Poetic Techniques
- 5.11. Faynberg, A. Intercultural Dialogues in Poetry